

ביטוח השתלות איברים - לאן?

האם ביטוח השתלות שנרכש באופן פרטי או קולקטיבי מחברת הביטוח, נועד לפתור לקונות בחוק בריאות ממלכתית? ■ נאוה ויקלמן מלשכת סוכני הביטוח בישראל חושפת את הבעיות בחוק וקוראת לעידוד תרומת איברים כפתרון הכרחי

נאוה ויקלמן

יו"ר ועדת בריאות וסיעוד בלשכת סוכני הביטוח וחברת הוועד המנהל, בעלת תואר ראשון בחינוך, תואר שני בתקשורת ותואר שני במשפטים. בעבר שימשה כחברת הוועדה לבריאות וסיעוד בלשכת סוכני הביטוח.

להנציח את זכרו של הנפטר, שבני משפחתו תרמו את איבריו להצלת חיים. הכיסוי הביטוחי יינתן למבוטח שזקוק להשתלת איברים כדי להנציח את זכר תורמי האיברים.

מטרת הכיסוי הביטוחי היא להשפיע על הציבור הן להצטרף למאגר תורמים והן להסכים לתרומת איברים של יקיריהם שנפטרו, במטרה להציל חיים

מטרת הכיסוי הביטוחי היא להשפיע על הציבור הן להצטרף למאגר תורמים והן להסכים לתרומת איברים של יקיריהם שנפטרו, במטרה להציל חיים. זאת באמצעות הבטחת הנצחת הנפטר שאבריו יתרמו. הנצחה זו תתרום לרווחת הציבור והיא יכולה להיעשות בדרכים שונות, כגון הקמת כיתת לימוד לזכר הנפטר, ספרייה, מתנסים, קניית ספר תורה או ארון קודש לבית-הכנסת, מתן מלגות לתלמידים בזקקים או לסטודנטים ועוד. דרך הנצחה תיקבע על-ידי משפחות הנפטר ובלבד שלא תסתור את הוראות החוק. חברות הביטוח תצאנה גם הן נשכרות מכיסוי זה, שכן מעבר לחשיבות הציבורית הן תחסוכנה כסף: במקום לשלם סכומים גבוהים לביצוע השתלות בחו"ל, הן תשלמנה סכומים נמוכים יותר להנצחת הנפטרים שאיבריהם נתרמו בארץ.

אני קוראת לחברות הביטוח לפעול להכנסת כיסוי ביטוחי מעין זה לפדק ההשתלות בפוליסות ביטוח הבריאות.

של הציבור ליצירת מאגר תורמים. ה"פרמיה" של כל משתתף טמונה בהסכמה לתרומת איבר וההבטחה היא ליצירת קבוצה רחבה מספיק, שאכן תבטיח את מתן האיבר ביום הפקודה.

קרוב לאלף איש ממתנינים כיום בישראל להשתלות איברים. במידה שיהיו מספיק תורמים, רשימת המתנינים להשתלה תתקצר משמעותית. למעשה, כבר היום מוכרות חברות הביטוח השתלות בתחומי מדינות אחרות, דבר המגביל אותנו לחסדיהן בהשגת איברים להשתלה בתחומן. במדינת ישראל חוקקו השנה שני חוקים חשובים שנועדו להסדיר את נושא השתלות האיברים: חוק מוות מוחי-נשימתי, התשס"ח 2008, וחוק השתלת איברים, התשס"ח 2008. חוק מוות מוחי-נשימתי קובע כי מותו של אדם נקבע בזמן קביעת מוות מוחי-נשימתי או בזמן קביעת מוות לבבי-נשימתי. קביעה זו תיעשה על-ידי שני רופאים מומחים שהוסמכו על-ידי ועדת הסמכה ומקרב רפואית-ציבורית שנקבעה על-פי פרמטרים קבועים. כדי למנוע ניגוד אינטרסים, רופאים אלה אינם מעורבים ישירות בטיפול במטופל ואינם עוסקים בהשתלות איברים. סוגיית קביעת זמן המוות עלתה במטרה לחבר את הציבור הדתי לנושא תרומות האיברים ולהסיר החשש מהוצאת איברים מאדם חי.

קרוב לאלף איש ממתנינים כיום בישראל להשתלות איברים. במידה שיהיו מספיק תורמים, רשימת המתנינים להשתלה תתקצר משמעותית

חוק השתלת איברים מטדיר את איסור הסחר באיברים, איסור על תיווך לצורך השגת התרומה ומעניק הטבות לתורמי איברים. אולם ישנם חריגים לאיסורים במסגרת חוק זה, המצוינים בסעיף ג' לחוק. בהתאם לסעיף זה, תמורה שנתן תאגיד מוכר בהתאם להוראות סעיף 29 לחוק: "תאגיד מוכר דשאי לתת תמורה לאדם בחייו, או לקרובו - בין בחייו של אותו אדם ובין לאחר מותו", לא ייחשב כתמורה.

מאחר שיש צורך לחפש דרך לעודד אנשים לתרום איברים של יקיריהם שנפטרו, צריך לחשוב על יצירת כיסוי ביטוחי חדש במסגרת הפוליסות לביטוח בריאות להשתלות איברים, תוך התאמתו לסעיף 29 לחוק השתלות איברים. הכוונה להכנסת סכום פיצוי חד-פעמי שייקבע מראש בפוליסה במטרה

חוק ביטוח בריאות ממלכתית התשנ"ד 1994, מעניק כיסוי לצורכי השתלות עד לתקרה של 250 אלף דולר. אולם כדי להיות זכאי לכיסוי זה, על הזקוק להשתלה להיות רשום ראשון ברשימת התור להשתלה ולהימצא במצב של סכנת חיים. ביטוח השתלות שנרכש באופן פרטי או קולקטיבי מחברת הביטוח, נועד לפתור לקונות בחוק ביטוח בריאות ממלכתית. האומנם?

קיים קושי ממשי במכירת מוצר ביטוח להשתלות, שכן אין יכולת אמיתית להבטיח את קיומו של המרכיב העיקרי: האיבר לו זקוקים לצורך ההשתלה

חברות הביטוח מציעות כיום פוליסות מגוונות לביטוחי השתלות בישראל. קיימות פוליסות הכוללות מתן שיפוי כספי על כל ההוצאות עקב השתלה המבוצעת בחו"ל. בין היתר, כולל הכיסוי תשלום עבור הערכות רפואיות, איתור, שימור והעברת האיבר למקום ביצוע ההשתלה; עלויות האשפוז בחו"ל, שכר לצוות המנתח, כרטיסי טיסה למבוטח ולמלווה; עלויות שהייה בחו"ל למבוטח ולמלווה, העברות יבשתיות ופיצוי מיוחד במקרה של השתלה. השיפוי למבוטח ניתן עד לתקרה בגובה של כמיליון דולר ויותר - סכום מכובד לכל הדעות.

ישנן פוליסות עם מסלול חלופי המאפשר לקבל פיצוי חד-פעמי בעת ביצוע ההשתלה, כאשר זו מבוצעת באופן עצמאי ולא במימון חברת הביטוח. אולם, אליה וקוץ בה! בכל נושא ביטוחי ההשתלות בישראל, אדם המשלם ממיטב כספו עבור ביטוח השתלות פרטי או קולקטיבי, מוצא את עצמו ביום הפקודה בו הוא זקוק להשתלת איברים בפני שוקת שבורה, בהנחה כי לא נמצא עבורו תורם מתאים בארץ או שזמן ההמתנה לאיבר ארוך מדי. למעשה, אף אחד לא יכול להבטיח לו את האיבר הנחוץ בזמן.

קיים קושי ממשי במכירת מוצר ביטוח להשתלות, שכן אין יכולת אמיתית להבטיח את קיומו של המרכיב העיקרי: האיבר לו זקוקים לצורך ההשתלה. לכן, יש לחפש דרכים נוספות כדי להגדיל את מאגר תורמי האיברים בישראל.

ד"ר גיל סיגל, חוקר ומרצה בכיר במספר פקולטות למשפטים בארץ ובעולם, בין היתר בקריה האקדמאית אונו ובאוניברסיטת "בר אילן", קורא לפתרון הסוגיה מתחום דיני הביטוח ומתבסס על הצטרפות קולקטיבית